

	Tárgyak:	Dombormű ünnepi menet részletével
	Intézmény:	Szépművészeti Múzeum Dózsa György út 41. 1146 Budapest
	Gyűjtemények:	Antik Gyűjtemény
	Leltári szám:	ANT_2000.24.A

Leírás

Az Antik Gyűjteményt létrehozó 1908-as vásárlás során Budapestre került 135 antik márványemlék közül kezdettől fogva kiemelkedő jelentőségűnek tartották azt a két reliefdíszes márványlap-töredéket, amelyek a római császárság alapító eseményéhez, a Kr. e. 31-ben az actiumi hegyfoknál vívott tengeri csatához, a későbbi Augustus császárnak Antonius és Kleopátra felett aratott győzelméhez kapcsolódtak. 2000-ben egy újabb, teljes lap járult ezekhez a töredékekhez: megszerzése az első világháború utáni időszak legnagyobb mérvű közgyűjteményi vásárlása volt, az állam és számos támogató közös erőfeszítésének köszönhetően. A több helyütt kiegészített dombormű, amelynek felületét az újkorban átsziszolták, ünnepi menet részletét ábrázolja: négy lassan lépdelő ló vontat egy kétkerekű, templom formájú, látható oldalain domborművekkel díszített kocsit. E mögött két tógás, babérkoszorús férfi halad, az első babérágat tart a kezében. A képmező alsó és felső szélét díszítetlen szegély zárja, oldalainak viszont nincs keretelése, és az alakok túlnyúlnak a széleken: egyértelmű tehát, hogy a lap egy nagyobb reliefciklusba tartozik. A ciklus rekonstruálásában az a rajzszorozat nyújt segítséget, amelyet az egyik első ókortudományi enciklopédiában, Bernard de Montfaucon *Antiquité expliquée* című monumentális művében tettek közzé a 18. század elején. Eszerint a sorozat egyik része tengeri ütközetet ábrázol, a többi lap pedig a győzelmi ünnepek eseményeit. Az 1908-ban megszerzett két töredék közül az egyik az actiumi hegyfokon ülő Apollónt ábrázolja, akinek Augustus a győzelmét tulajdonította. A szikla előtt hajók részletei láthatók. A teljes lap és a töredékek összetartozását a márvány azonossága is bizonyítja. A reliefciklus talán a császárkultusz szolgálatában álló szentélyt díszíthetett. Azt azonban, hogy hol állították fel, nem tudni biztosan. Róma és a közép-itáliai Avellino mellett egyaránt szólnak adatok. Stílusa alapján a római császárkor elején, a legvalószínűbben Caligula (37–41) vagy Claudius császár (41–54) uralkodása alatt készülhetett. A dombormű szép példája az augustusi propagandagépezet egyik fő és ma sem tanulságok nélkül való jellemzőjének, a történelemmé tett fiktív őstörténet és az aktuálpolitika egybeolvasztásának. A teljes lapon ábrázolt díszkocsiban (tensa) vitték át a győztes hadvezér triumphusát követő ünnepi menetben (pompa circensis) az állami istenek szent tárgyait capitoliumi templomukból a Circus Maximusba, hogy az istenségek képviselőiként részt vehessenek az ott rendezett játékokon. A tensa mögött a római állam vezetői lépdelnek. A négy lovat viszont istennő, a római hadierények

megszemélyesítője, Virtus Romana vezeti (a domborművön csak bal keze és ruhájának széle látszik). A templom alakú kocsiszekrényt, amelynek oromzatán sas, Jupiter madara ül, a római őstörténet csomópontjaivá tett események díszítik. Az egyik oldalon Aeneas, Venus istennő fia, a római nép ősapja menekíti ki apját és fiát az égő Trójából, hogy megkezdje az új hazába, Itáliába vezető odüsszeiáját. A történet szerint addig kellett hajóznia, amíg a parton malacait szoptató kocára nem bukkant, ahogyan ezt a dombormű is ábrázolja. A kocsik másik oldalán Róma megalapítója, Romulus látható, kezében a legyőzött ellenséges hadvezértől zsákmányolt fegyverekkel. A két mitikus témájú ábrázolás nem csupán a fiktív őstörténetet idézhette fel korabeli szemlélőjében, hanem aktuálpolitikai jelentést is hordozott. A jelenet kompozíciója finoman utal arra, hogy a mitikus őstörténet Aeneasról Romuluson át az augustusi jelenig vezet, és a magát szintén Venus sarjának hirdető Augustus actiumi győzelmével összekapcsolva az újszülött uralom legmagasabb szintű legitimálását hivatott biztosítani. NAGY ÁRPÁD MIKLÓS szövege nyomán

Alapadatok

Anyag/ Technika:

Lunai (carrarai) márvány / faragott

Méret:

107 x 172 x 14 cm

Események

Készítés	mikor	1. század második negyede
	ki	
	hol	

Kulcsszavak

- dombormű